

Upplýsingarit til væntanlegra þátttakenda í

ÖLDRUNARRANNSÓKN HJARTAVERNDAR

Annar áfangi

**Samstarfsverkefni Hjartaverndar
og Öldrunarstofnunar bandaríska
heilbrigðisráðuneytisins**

EFNISYFIRLIT

Hóprannsókn Hjartaverndar	3
Hver eru markmið Öldrunarrannsóknarinnar?	3
Hvað á að rannsaka?	3
Hvernig er rannsóknin framkvæmd?	4
Hvað tekur framkvæmd rannsóknarinnar langan tíma	5
Hvaða blóðprufur eru teknar?	8
Hvað er gert við niðurstöður úr rannsókninni?	8
Hverjir sjá um framkvæmd rannsóknarinnar?	8
Er áhætta fólgin í þátttöku?	9
Hver er ávinningur af þátttöku þinni?	10
Stærsti ávinningur fyrir komandi kynslóðir!	10
Nánari upplýsingar um rannsóknina	11
Er hægt að hætta við þátttöku?	11
Vert að muna.....	12
Hvar erum við til húsa?	13

Hóprannsókn Hjartaverndar

Hóprannsókn Hjartaverndar hefur skilað aukinni þekkingu á áhættuþáttum hjarta- og æðasjúkdóma hérlendis. Hún er sú umfangsmesta faraldsfræðilega hóprannsókn sem framkvæmd hefur verið á Íslandi. Hún hófst árið 1967 og lauk sjötta áfanga hennar árið 1997. Þátttakendur Hóprannsóknarinnar voru fæddir frá 1907-1935 og er heildarfjöldi þátttakenda í Hóprannsókninni yfir 30 þúsund manns.

Síðan tók Öldrunarrannsóknin við en hún stóð yfir frá 2002 - 2006. Þú varst þátttakandi í henni.

Við ætlum að bjóða þér að taka þátt í öðrum áfanga Öldrunarrannsóknarinnar. Þessi áfangi er eins og Öldrunarrannsóknin samstarfsverkefni Hjartaverndar og Öldrunarstofnunar bandaríska heilbrigðismálaráðuneytisins. Rannsóknin er styrkt af Bandarísku heilbrigðisstofnuninni og nýtur einnig stuðnings íslenskra heilbrigðisyfirvalda. Stjórn rannsóknarinnar er í höndum íslenskra og bandarískra vísindamanna. Forsvarsmaður rannsóknarinnar hérlendis er **Dr. Vilmundur Guðnason, forstöðulæknir Hjartaverndar.**

Hver eru markmið Öldrunarrannsóknarinnar?

Markmiðin eru að kanna heilbrigði öldrunar og reyna að finna hvaða þættir það eru í umhverfi, erfðum og líkamsástandi fólks sem áhrif hafa á heilsufar þess á efri árum. Sérstök áhersla er lögð á að skoða einstaklinga aftur með myndgreiningu en vonir eru bundnar við að unnt verði með enn markvissari aðferðum en áður að beita fyrirbyggjandi læknisfræði á þessu sviði til að bæta heilsu og auka lífsgæði eldra fólks.

Hvað á að rannsaka?

Rannsökuð verða öll helstu líffærakerfi sem tengjast færni og

lífsgæðum á efri árum. Þú þekkir margar af þessum rannsóknum frá þátttöku þinni í Öldrunarrannsókninni. Það er von okkar að bæklingurinn gefi þér skýra mynd af því hvað þátttaka í öðrum áfanga Öldrunarrannsóknarinnar felur í sér.

Hvernig er rannsóknin framkvæmd?

Við komu útskýrir starfsfólk Hjartaverndar ferli rannsóknarinnar, svarar þeim spurningum sem þú hefur og afhendir eyðublað með upplýsingum um samþykkisyfirlýsingu. Undirskrift slíkrar samþykkisyfirlýsingar er skilyrði fyrir þátttöku í rannsókninni.

Mismunandi aðferðum er beitt til að rannsaka ýmsa þætti starfsemi líkamans. Til glöggvunar verður hér lýst hvernig hvert og eitt líffærakerfi verður rannsakað.

Rannsókn á starfsemi heilans. Segulómun er ein sú fullkornasta tækni sem þekktist í dag til að skoða líffæri. Því er gerð segulómun á heila.

Þeir sem eru með málmhluti í sér eins og hjartagangráð/innbyggt stuðtæki, æðaklemmu í höfði eða málmflísar í auga fara ekki í segulómskoðun.

Vitræn próf í formi ýmissa verkefna eru lögð fyrir þátttakendur til að meta minni miðað við þeirra aldurshóp.

Rannsókn á hjarta- og æðakerfi. Eins og í fyrri áfanga Öldrunarrannsóknarinnar eru þekktir áhættuþættir hjarta- og æðasjúkdóma mældir. Blóðþrýstingur er mældur, hjartalínurit og blóðprufa tekin. Nokkrar nánari rannsóknir eru framkvæmdar eins og tölvusneiðmynd af hjarta til að meta kalkútfellingu í kransæðum. Mæling á blóðflæðishraða er gerð. Blóðþrýstingur er mældur og þar á eftir metin æðaspenna í hægri upphandlegg, framhandlegg, læri og hálsæðum með þar til gerðum nema.

Mælingar á beinum, liðamótum og líkamsstyrk. Til að meta beinþéttni verða teknar tölvusneiðmyndir af hrygg, lærleggsháls og lærleggshaus.

Tölvusneiðmynd er tekin af kvið og læri til að meta vöðva og kviðfitu. Sérútbúinn stóll er notaður til að meta vöðvastyrk í læri. Göngupróf eru gerð. Að auki eru lagðir fyrir þátttakendur spurningalistar þar sem spurt er um heilsufar, mataræði og daglegar athafnir. Þátttakendur verða beðnir að hafa á sér sérstakan mæli í 7 daga milli heimsókna í Hjartavernd sem mælir daglegar hreyfingar.

Rannsókn á sjón og heyrn. Sjónpróf eru framkvæmd og augnbotnamyndir teknar eftir að viðkomandi hefur fengið augndropa til að víkka sjáöldrin.

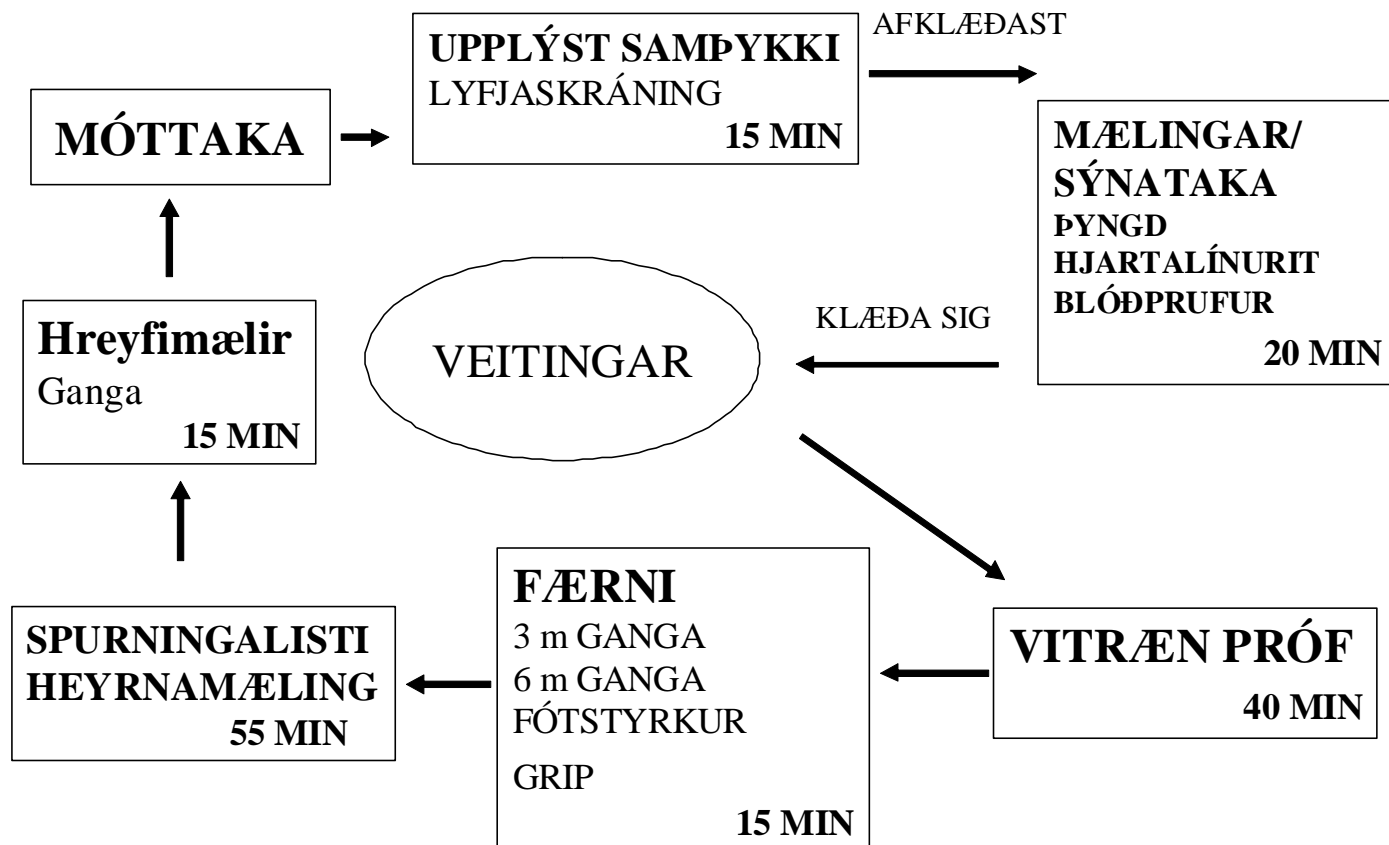
Gerð er eyrnaskoðun og heyrnarmæling. Ef þörf er á, er fólki vísað til háls-, nef- og eyrnalæknis þeim að kostnaðarlausu í eyrnaskolun til að tryggja sem áreiðanlegasta mælingu.

Hvað tekur framkvæmd rannsóknarinnar langan tíma?

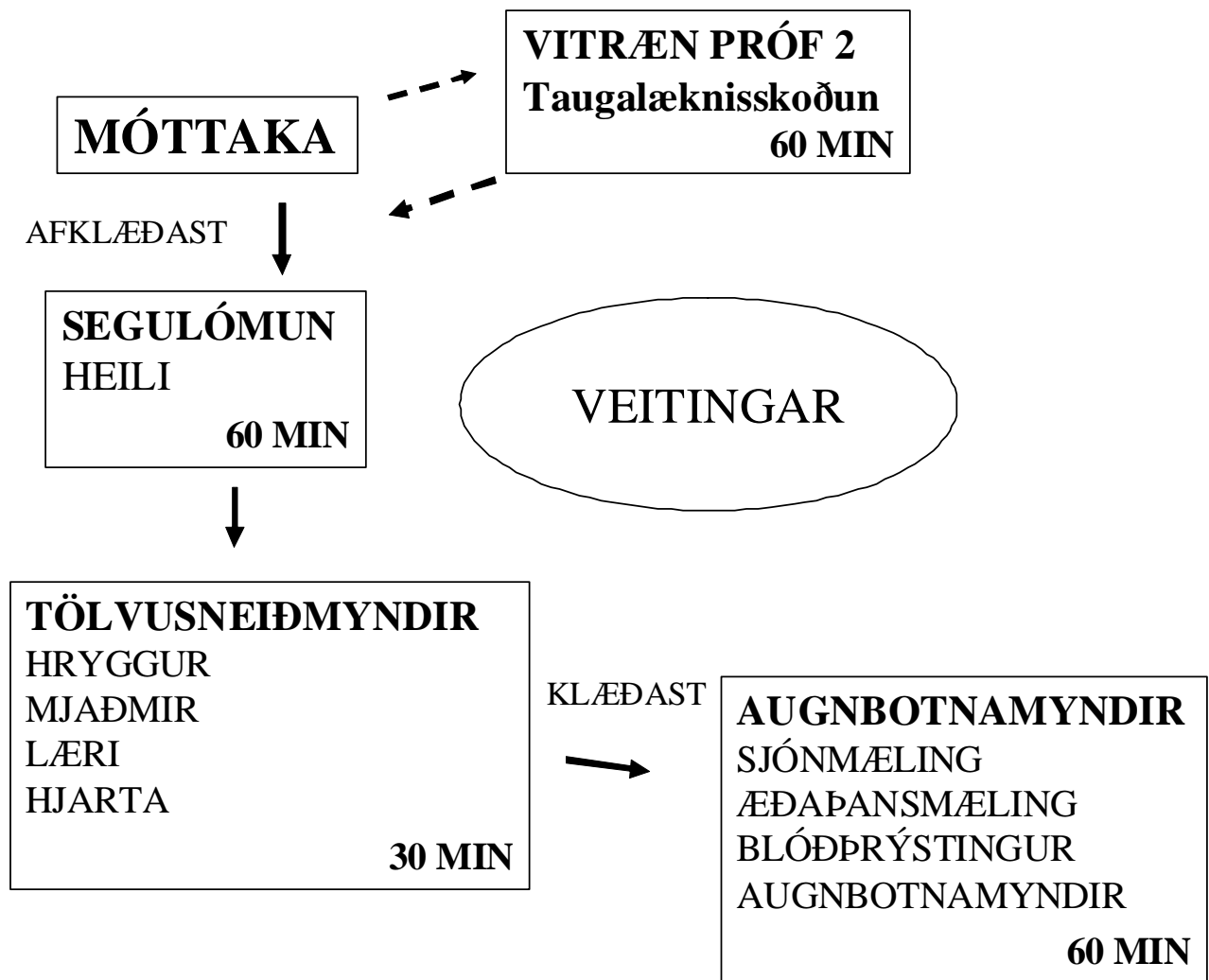
Þátttaka í rannsókninni felur í sér tvær langar heimsóknir. Heimsóknin getur tekið allt að fjóra tíma. Hverjum þátttakanda er fylgt milli rannsóknarstöðva og séð er til þess að hann geti hvílst milli rannsókna. Rannsóknin er framkvæmd á þeim hraða sem hver og einn ræður við. Gestum er einnig boðið upp á hressingu.

Rannsókninni er lýst á myndrænan hátt hér fyrir neðan. Skipulag og niðurröðun á framkvæmd rannsókna getur breyst í hverri komu fyrir sig.

FYRRI HEIMSÓKN

SEINNI HEIMSÓKN

Hvaða blóðprufur eru teknar?

Í fyrri komu er tekið fastandi blóðsýni, um 100 ml blóðs. Í blóðsýninu er m.a. mælt kólesteról, blóðsykur auk annarra hefðbundinna þátta.

Hvað er gert við niðurstöður úr rannsókninni?

Boðið er upp á að senda niðurstöður úr blóðprufum til heimilislæknis eða þess læknis sem þátttakandi tilgreinir. Í sumum tilvikum verða gögn og sýni send utan til samstarfsaðila Hjartaverndar, m.a. til Bandaríkjanna, til frekari rannsóknar eða úrvinnslu. Öll gögn og sýni eru send án persónuauðkenna.

Við vísindalega úrvinnslu gagna rannsóknarinnar verða allar niðurstöður dulkóðaðar. Niðurstöður verða geymdar í sjúkraskrá aðgengilegar læknum ef þátttakandi þarf á að halda í framtíðinni.

Stefnt er að því að niðurstöður úr öðrum áfanga Öldrunarrannsóknarinnar muni birtast í læknisfræðilegum fagritum. Hjartavernd og Öldrunarstofnun Bandaríkjanna hafa það markmið sameiginlegt að niðurstöður verði notaðar í þágu almennings eins fljótt og auðið er.

Hverjir sjá um framkvæmd rannsóknarinnar?

Sérþjálfað heilbrigðisstarfsfólk Hjartaverndar framkvæmir rannsóknina. Þar á meðal eru læknar, hjúkrunarfræðingar, sjúkraliðar, geislafræðingar, sálfræðingar, iðjuþjálfar, líffræðingar, meinatæknar, faraldsfræðingar og annað sérhæft starfsfólk.

Er áhætta fólgin í þátttöku?

Bein áhætta þátttakenda í rannsókninni er nánast engin. Óþægindi geta fylgt hefðbundinni blóðprufu en þau eru óveruleg. Rannsóknin er viðamikil og tímafrek og mun reyna á þolinmæði og úthald þátttakenda. Til að gera þátttöku í rannsókninni sem þægilegasta verður áhersla lögð á að vel fari um þátttakendur.

Myndgreiningarnar eru sársaukalausar, en óveruleg geislun verður við tölvusneiðmyndatökuna. Geislavarnir ríkisins hafa samþykkt það geislamagn sem ráðgert er að nota. Skriflegt samþykki þátttakenda verður að liggja fyrir til að framkvæma þennan hluta rannsóknarinnar. Geislavarnir ríkisins leggja til eftirfarandi upplýsingar varðandi áhættu samfara geisluninni vegna rannsóknarinnar.

“Geislaálag vegna þátttöku í rannsókninni er sambærileg við náttúrulega bakgrunnsgeislun á Íslandi í 10 ár. Náttúruleg bakgrunnsgeislun er í öllu okkar umhverfi. Hún kemur frá himingeimnum, jarðskorpunni og geislavirkum efnum í líkama okkar. Þessi geislun er lítil á Íslandi og mun minni en annarstaðar á Norðurlöndunum. Það skal einnig haft í huga, að teknu tilliti til aldurs þíns (yfir 50 ár), þá hafa sérfræðingar í geislavörnum ályktað að áhætta vegna geislaálags í rannsókninni sé minni miðað við ef almennt þýði tæki þátt. Miðað við þá geislun sem hér um ræðir er það mat Geislavarna ríkisins að áhætta vegna þátttöku í rannsókninni sé mjög lítil, sbr. það sem að ofan segir.”

Segulómskoðun er áhættulaus rannsókn hjá þeim sem ekki hafa málmhluti í sér (eins og æðaklemmu í höfði, hjartagangráð/innbyggt stuðtæki eða málmflís í auga).

Farið er vandlega yfir öll öryggisatriði áður en rannsóknin er framkvæmd. Ef einhverjir ofantalinna málmhluta eru til staðar er ekki gerð segulómskoðun hjá viðkomandi þátttakanda.

Í augnskoðun munt þú fá dropa í augun til að víkka sjáöldur þín. Lestrarsjón er oft trufluð einhverjar klukkustundir þar á eftir. Aukaverkanir eru afar sjaldgæfar af þeim augndropum sem eru notaðir til að víkka sjáöldur. Í einstaka tilfellum geta þeir tímabundið aukið augnþrýstinginn sem mun þá verða meðhöndlaður strax af augnlækni. Augndropana notum við til að geta tekið myndir af augnbotnunum. Við það kemur glampi sem er ekki skaðlegur augunum. Þessi skoðun tekur u.þ.b. 20 mínútur.

Önnur áhætta er afstæð en lúta að varðveislu og notkun sýna og annarra upplýsinga. Farið er yfir upplýst samþykki í upphafi rannsóknar með hverjum og einum þátttakanda og gengið úr skugga um að honum sé ljóst hvað hann er að samþykkja. Rannsókn Hjartaverndar hefur hlotið samþykki Vísindasiðanefndar og Persónuverndar.

Hver er ávinningur af þátttöku þinni?

Beinn ávinningur þátttakenda er mjög ítarleg rannsókn á m.a. blóði, hjarta- og æðakerfi, beinþéttni og heila- og taugakerfi.

Komi eitthvað athugavert í ljós eins og sjúkdómar á forstigi eða lengra komnir eða ástæða þykir til frekari skoðunar er þátttakendum vísað áfram inn í heilbrigðiskerfið.

Stærsti ávinningur fyrir komandi kynslóðir!

Líklegt er að stærsti ávinningurinn verði fyrir komandi kynslóðir. Helsti ávinningurinn fyrir framtíðina er sá að

væntanlega munu fást upplýsingar úr rannsókninni sem nýta megi í fyrirbyggjandi læknisfræði til að auka færni og bæta heilsu hvers einstaklings og þar með lífsgæði á efri árum.

Vonir eru bundnar við að upplýsingar úr rannsókninni nýtist til að fækka sjúkrahúslegum og seinka verulega þeim sjúkdómum sem herja á eldra fólk. Þá munu væntanlega koma fram upplýsingar um framlag erfða í tengslum við þróun sjúkdóma á efri árum.

Nánari upplýsingar um rannsóknina

Í meðfylgjandi boðsbréfi er vísað á stjórnendur rannsóknarinnar sem hægt er að leita til. Auk þess veitir starfsfólk Hjartaverndar nánari upplýsingar um einstaka þætti rannsóknarinnar.

Með bæklingnum færð þú sent boðsbréf vegna rannsóknarinnar. Ef þú vilt taka þátt í rannsókninni, vinsamlegast hafðu samband við Hjartavernd í síma 535 1800 og við munum finna hvaða dagur og tími hentar þér að koma til okkar.

Ef þú hefur ekki tæk á að komast sjálfur/sjálf til okkar, getum við sótt þig og keyrt þig aftur til baka að rannsókn lokinni, þér að kostnaðarlausu.

Er hægt að hætta við þátttöku?

Þátttakendum er að sjálfsögðu í sjálfsvald sett hvort þeir velji að taka þátt í þessari rannsókn eða ekki. Hægt er að hætta við þátttöku í rannsókninni á hvaða stigi sem er án skýringa þrátt fyrir að hafa skrifað undir yfirlýsingu um samþykki.

Ef þú hefur spurningar varðandi rétt þinn sem þátttakandi í rannsókninni getur þú snúið þér til Vísindasiðanefndar, Vegmúla 3, 108 Reykjavík. Sími: 551 7100/ bréfsími: 551 1444

Vert að muna

- Ef þú ákveður að taka þátt í rannsókninni, vinsamlegast hafðu samband við Hjartavernd í s: 535-1800 til að fá tíma sem hentar þér. Við munum senda þér skriflega staðfestingu á dagsetningu og tíma.
- Eingöngu í fyrstu komu þarftu að vera fastandi.
- Allir eru hvattir til að vera í klæðnaði sem einfalt er að fara úr þar sem hluti rannsóknarinnar krefst þess að klæðast sloppum Hjartaverndar. Vinsamlegast verið ekki með skartgripum.
- Vegna gönguprófa ertu beðin/n að vera í þægilegum skóm.
- Þeir sem nota heyrnartæki og/eða gleraugu muni eftir að hafa þau með sér.
- Þeir sem taka lyf að staðaldri (lyfseðilsskyld lyf og önnur lyf) eða bætiefni hafi þau með sér.
- Óski þú eftir því að hafa aðstandanda með þér er það velkomið.

Hvar erum við til húsa?

Hjartavernd er til húsa að Holtasmára 1, 201 Kópavogi. Starfsemi Hjartaverndar er á 2. 3. og 4. hæð í húsinu. Bílastæði og aðalinngangur Hjartaverndar eru á 2. hæð ekið frá Hlíðarsmára.

Frá fyrsta áfanga Öldrunarránnsóknar Hjartaverndar

Útgefandi: Hjartavernd, 2007

Hjartavernd, Holtasmára 1, Kópavogi

Ábyrgðarmaður: Vilmundur Guðnason, forstöðulæknir Hjartaverndar

Hjartavernd, Holtasmára 1, 201 Kópavogur · **Tímamantanir s: 535 1800**

Netfang afgreiðslu: afgreidsla@hjarta.is · Bréfasími: 535 1801

Minningarkort s: 535 1825

Heimasíða: www.hjarta.is